

Scenariusz lekcji do spektaklu: „Masakra. Nic nie pamiętam”

Nagranie spektaklu: <https://youtu.be/eErCLvnNlo8>

Nagranie spektaklu z tłumaczeniem migowym: <https://youtu.be/xR7NVY9B7s4>

Nagranie z audiodeskrypcją: <https://youtu.be/RW2Ntt8xKf0>

Autor: Grażyna Smolibocka

Temat zajęć: „W muzycznym świecie wartości.” - lekcja I i II
„Jak językiem teatru wyrazić emocje?” - lekcja III

Grupa wiekowa:

klasa VII-VIII szkoły podstawowej oraz uczniowie szkoły średniej.

Czas realizacji: 3 godziny lekcyjne

Zagadnienia edukacyjne:

- rola wartości w życiu człowieka,
- subkultury muzyczne jako nośnik idei i wartości,
- różne gatunki muzyczne.

Cele operacyjne:

uczeń/uczennica/uczestnik zajęć:

- dokonuje analizy tekstów piosenek i dostrzega wpisane w nie wartości,
- ocenia zawarte w piosenkach idee i wartości,
- potrafi wnioskować, uzasadniać, wyrażać refleksje,
- dostrzega różnice między gatunkami muzycznymi,
- ma świadomość wagi i uniwersalizacji wartości,
- rozwija umiejętność odczytywania sensów zawartych w spektaklu.

Formy i metody pracy:

- dyskusja,
- praca w grupach,
- praca z tekstem poetyckim,
- budowanie krótkich etiud.

Materiały dydaktyczne:

- projektor i dostęp do internetu w celu odtworzenia spektaklu,
- duże arkusze papieru i kartki samoprzylepne,
- laptop,
- teksty piosenek (załączniki).

Wprowadzenie do spektaklu

Spektakl dotyczy świata wartości ukrytych w muzyce oraz subkultur muzycznych jako zjawiska społecznego, które powstaje wokół określonego gatunku muzycznego. Subkultury kreują nie tylko pewne postawy społeczne i ideologie, ale również określony sposób ubierania się, fryzury, swoisty język. Wszystkie te elementy zespół starał się oddać w spektaklu za pomocą scenografii (celowo dobrane hasła oddające sposób myślenia i funkcjonowania w społeczeństwie różnych subkultur zawieszane na sztankietach), kostiumu, choreografii oraz zaprezentowanych piosenek. Muzyczna podróż zaczyna się od hipisów i ważnego przesłania zawartego w piosence „Aquarius” - wezwania do harmonii i zrozumienia między ludźmi oraz pokoju i radości życia. Szeroko rozumiany rock ukazany jest przez utwór Kory „Raz - dwa, raz - dwa”, w którym - z jednej strony - można wyczytać poczucie pustki, samotność, bezcelowość działania, z drugiej tematykę związaną z przyjaźnią, oczekiwaniem wsparcia, a z jeszcze innej złość z powodu utraty kontroli nad sobą i światem. Metalowe „Domination” zespołu Pantera to gniew i agresja wynikające z poczucia przytłoczenia, presji społecznej. To walka o zachowanie indywidualności. Hip - hop ukazany jest przez „Dres” zespołu Big Cyc oraz „8 Mile” Eminem, a więc od dresowego kiczu, bejsbola i twardej ręki po stylowy praktyczny ubiór z jednej strony, do buntu przeciwko życiu na ulicy, społecznym nierównościom, konieczności polegania tylko na sobie - z drugiej strony. W świecie tych subkultur próbuje odnaleźć się dwoje nastolatków, którzy stracili pamięć. Mimo iż dostrzegają wspólnotę wartości tychże, ostatecznie odnajdują się we współczesnym im świecie. Idealistycznie pragną, aby na czele hierarchii wartości ich świata stała miłość. Stąd „Ściany” Natalii Szroeder i „Wynalazek Filipa Golarza” Sobel i Sanah.

Informacje o spektaklu

Scenariusz to efekt wspólnej pracy reżyserki Grażyny Smolibockiej i członków grupy teatralnej „Przy Okazji” działającej w Liceum Ogólnokształcącym w Tarnowie Podgórnym. Duży wpływ na choreografię miała jej członkini - Maria Ikuta, a na muzykę - Kamil Marszał.

Spektakl otrzymał Nagrodę Poznańskiej Fundacji Artystycznej na Festiwalu Młodego Teatru Wielkopolski Dzień Dobry Sztuko w 2025 roku.

Przebieg zajęć

Lekcja pierwsza i druga powinny nastąpić po sobie; 90- minut.

Lekcja I

1. Organizacja lekcji, sprawdzenie obecności. Wprowadzenie do tematu – różnorodność gatunków i subkultur muzycznych; ich wpływ na idee, życie społeczne, styl życia.

(6 minut)

2. Każdy uczeń na samoprzylepnej kartce kończy zdanie podane przez nauczyciela: „Szukam w muzyce...”. Kartki zostają umieszczone na tablicy: jeden uczeń odczytuje zapisy.

Wnioskowanie na ich podstawie – w zależności od zapisów uczniowie opiniują, czy w muzyce szukają np. rozrywki, odpowiedzi na nurtujące ich pytania, wartości, przeżycia duchowego.

(6 minut)

3. Projekcja spektaklu.

(33 minuty)

Lekcja II

1. Krótka rozmowa na temat spektaklu:

- Co było tematem spektaklu?
- Co mi się podobało/ nie podobało?
- Czy przedstawienie budziło jakieś emocje?
- Jaka zasada rządziła wyborem piosenek?

(5 minut)

2. Praca w grupach. Każda grupa otrzymuje jeden tekst piosenki wykorzystanej w spektaklu i wykonuje znajdujące się pod nim polecenia.

„Aquarius” – załącznik 1,

„Raz-dwa-raz-dwa” – załącznik 2,

„Domination” – załącznik 3,

„Dres” – załącznik 4,

„Ściany” – załącznik 5.

Następnie dopasowuje przykład subkultury, którą ilustruje tekst piosenki, wybierając właściwy załącznik 6.

(15 minut)

3. Prezentacja efektów pracy poszczególnych grup. Przedstawiciel grupy zapisuje na tablicy w odpowiedniej rubryce wartości i antywartości.

(20 minut)

4. Podsumowanie - refleksja dotycząca ważności muzyki w kształtowaniu wartości, idei i postaw społecznych. Także wyraz buntu przeciwko niesprawiedliwości świata. Subkultury muzyczne, niezależnie od gatunku muzycznego, który generuje ich powstanie, w sferze wartości prezentują pewien wspólny kanon.

(5 minut)

Lekcja III

1. Praca w 4 grupach. Uczniowie, korzystając ze słów - kluczy z tekstów „Aquarius” i „Domination”, ukazują skrajne emocje w dramie. Słowa – klucze pozytywne: księżyc, pokój, miłość, harmonia, wyzwolenie, współczucie, marzenia, gwiazdy. Słowa - klucze negatywne: pożera, upadek, manipuluje, piekło, dominacja, łańcuchy, brzytwy, kara.

Wykorzystują do tego technikę „Hej”, która polega na przekazywaniu sobie słów. Każdemu uczniowi zostaje przydzielone jedno słowo z ww. słów negatywnych. Grupa staje w kole; pierwszy uczeń obraca się lekko do sąsiada (w lewo) i klaszcze jednocześnie wymawiając „pożera”. Sąsiad lekko odwraca się do niego, klaszcząc odbiera (powtarza) jego „pożera”, następnie odwraca się do kolegi po lewej stronie i klaszcząc przekazuje mu swoje słowo „manipuluje”, kolejny odbiera „manipuluje” i sąsiadowi przekazuj swoje słowo „piekło” itd.

Uczniowie 3 razy powtarzają ćwiczenie - od normalnego tonu aż po krzyk.

Podobna zasada dotyczy słów nacechowanych pozytywnie. Różnica polega na tym, że nie klaszczą a oburącz delikatnie odbierają i przekazują słowa.

Celem ćwiczenia jest uświadomienie uczestnikom, że emocje w teatrze można wyrazić za pomocą głosu, odpowiednio intonując, modulując głos, wypowiadając wyrazy w określonym tempie oraz za pomocą ciała, czyli właściwego ruchu, gestu muzyki. Narzędzia te wykorzystywane są dla różnych potrzeb: mogą pogłębić kreację postaci, wzbudzić odpowiedni nastrój, ułatwić odbiór tekstu, w końcu wpłynąć na przesłanie utworu; w tej ostatniej funkcji wykorzystane jest w powyższym ćwiczeniu.

(10 minut)

2. Praca w 3 grupach. Przygotowanie krótkich etiud będących interpretacją treści piosenek – „Raz - dwa, raz - dwa”, „Dres”, „Ściany”. Uczniowie ukazują przesłanie tekstów za pomocą ruchu, mimiki, gestu; wykorzystują także wyłuszczone fragmenty tekstu (mogą wykorzystać labirynt, wybieg dla modeli, technikę „Hej”, obraz i inne)

Technika „Hej” omówiona została w pkt.1.

Labirynt - skomplikowany, zawiły układ przestrzeni uczniowie budują ze swoich ciał lub z użyciem np. tasiemek, sznura.

Wybieg dla modeli - jakkolwiek wyznaczony teren, po którym poruszają się modele

Obraz - zatrzymanie w pewnym momencie sytuacji, podczas której uczniowie ustawiają się, tworząc obraz; uczniowie sami decydują, czy komentarzem do obrazu są cytaty z przydzielonego im tekstu piosenki, czy własnymi słowami (w zatrzymaniu, czyli obrazie) interpretują obraz w kontekście przesłania utworu. Uczniowie mogą skorzystać z innych znanych im technik.

(25 minut)

3. Prezentacja przygotowanych etiud.

(8 minut)

4. Podsumowanie – w okazywaniu emocji tekst i ruch uzupełniają się.

(2 minuty)

Załącznik nr 1

Piosenka „Aquarius” pochodzi z musicalu „Hair”; w wersji filmowej wykonywała ją Renn Woods.

„Aquarius”

Gdy księżyc jest w znaku Wagi
A Jowisz w koniunkcji z Marsem
Pokój poprowadzi planety
A miłość nakieruje gwiazdy

To jest nadejście Ery Wodnika
Ery Wodnika

Wodnika
Wodnika

Harmonia i zrozumienie
Bogactwo współczucia
Nigdy więcej fałszu i wyśmiewania
Złote spełnione marzenia

Objawienia mistycznych kryształów
I prawdziwe wyzwolenie umysłów

To Wodnik
To Wodnik

Zadania

1. Podkreśćcie w tekście piosenki słowa - klucze, czyli wyrazy lub frazy, które mają szczególne znaczenie dla odczytania sensu utworu; tu nacechowane pozytywnie i negatywnie. Na ich podstawie stwórzcie listę wartości i antywartości.
2. Zaprezentujcie w dowolnej formie (może to być etiuda, jakaś forma tekstowa) obraz świata, który kreuje piosenka.
3. Jaką subkulturę ilustruje tekst piosenki? Wybierzcie odpowiedni przykład załącznika VI.

Załącznik nr 2

Piosenka „Raz-dwa, raz-dwa”, którą śpiewała Kora z zespołu Maanam

„Raz-dwa, raz-dwa”

Z dołu do góry, z góry na dół
Z ciemności w słońce, z ciszy w krzyk

Falowanie i spadanie, falowanie i spadanie
Ruch, magnetyczny ruch, ściana przy ścianie
x2

Miraż tworzenia, złuda istnienia
Im wyżej skaczesz, tym bliżej dna

Falowanie i spadanie, falowanie i spadanie
Ruch, magnetyczny ruch, ściana przy ścianie
x2

Raz-dwa, raz-dwa, raz-dwa, raz-dwa
x3
Raz-dwa!

W końcu zmęczony, bez sił i ochoty
Bez domu i imienia, w kanale zapomnienia

Falowanie i spadanie, falowanie i spadanie
Ruch, magnetyczny ruch, ściana przy ścianie
x2

Raz-dwa, raz-dwa, raz-dwa, raz-dwa
x3
Raz-dwa!

Zadania

1. Podkreście w tekście piosenki słowa - klucze, czyli wyrazy lub frazy, które mają szczególne znaczenie dla odczytania sensu utworu; tu nacechowane pozytywnie i negatywnie. Na ich podstawie stwórzcie listę wartości i antywartości.
2. Jaki obraz człowieka zawarty jest w tekście?
3. Jaką subkulturę ilustruje tekst piosenki? Wybierzcie odpowiedni przykład załącznika VI.

Załącznik nr 3

Piosenka „Domination” zespołu Pantera

„Domination”

Agonia to cena,
którą zapłacisz na końcu
Dominacja Cię pożera
A potem nazywa Cię przyjacielem
To pokręcony upadek
Zakleszcza się jak stal
I manipuluje wolą
Trudno zauważyć
Jak szybko zapominamy.
Kiedy nie zostaje już
nic więcej do zniszczenia
jest to bezużyteczna taktyka

Twoje oczy zobaczą
Świt dnia
I napis
na ścianie
Te słowa, które zagładają
w Twoją duszę
I w Ciebie
Spotkają Cię
To dominacja zmieniona w prawdziwe piekło
Dominacja

Teraz szerniałe serce
zajmie się bóstwem
Ciało zniewolone przez łańcuchy i brzytwy
I gwoździe, to kara
Każda brzytwa imadłem, każdy gwóźdź
zaznacza koniec Twego życia.
Groźna konstrukcja rośnie
Czy życie zrobiło Ci kawał?
Zapieczętowało Cię, cegła po cegle
Aż do Twojego końca zmusza Cię do zginania (...)
To dominacja zmieniona w prawdziwe piekło
Dominacja!

Załącznik nr 3

Zadania

1. Podkreśćcie w tekście piosenki słowa - klucze, czyli wyrazy lub frazy, które mają szczególne znaczenie dla odczytania sensu utworu; tu nacechowane pozytywnie i negatywnie. Na ich podstawie stwórzcie listę wartości i antywartości (tę część zadania wykonajcie po realizacji zadania 2.).
2. Jaki obraz człowieka zawarty jest w tekście?
3. Jaką subkulturę ilustruje tekst piosenki? Wybierzcie odpowiedni przykład załącznika VI.

Załącznik nr 4

Piosenka „Dres”, zespołu Big Cyc

„Dres”

Dresy moje ukochane,
Ja zakładam was nad ranem.
Dres, mam dres.

Mam trzy paski na ramionach.
Każda laska jest już moja.
Dres, mam dres.

Idę w miasto w moich dresach.
Zrobię dym w delikatesach.
Dres, mam dres.

Ten kto nosi Adidasa,
To jest facet pierwsza klasa.
Dres, mam dres.

Moi kumple to kibole
Każdy bawi się bejsbolem.
Dres, mam dres.

Punk ucieka, hipis zmyka,
Kiedy w dresach jest ekipa.
Dres, mam dres (...).

W dresach ojciec w dresach matka.
W dresach nawet jest sąsiadka.
Dres, mam dres.

Każdy u nas w dresach chodzi.
W dresach starzy w dresach młodzi.
Dres, mam dres.

I w Szczecinie i na kresach.
Cały naród biega w dresach.
Dres, mam dres (...).

Załącznik nr 4

Nie wiem drodzy przyjaciele,
Co świat mody nam przyniesie.
Dres, też dres (...).

Wszyscy dresiarze
To jedna rodzina,
Starszy czy młodszy,
Chłopak czy dziewczyna.
Bo wszyscy dresiarze
To jedna rodzina,
Starszy czy młodszy,
Chłopak czy dziewczyna.

Ja noszę dres.
Dres spoko jest.
Ja noszę dres.
Dres modny jest.

Ja noszę dres! Ja noszę dres!
Ja noszę dres! Ja noszę dres!
Ja noszę dres! Ja noszę dres!
Ja noszę dres! Ja noszę dres!

Zadania

1. Podkreście w tekście piosenki słowa - klucze, czyli wyrazy lub frazy, które mają szczególne znaczenie dla odczytania sensu utworu; tu nacechowane pozytywnie i negatywnie. Na ich podstawie stwórzcie listę wartości i antywartości.
2. Uzasadnijcie tezę: Z tekstu wynika, że dresy to jedność ponad podziałami.
3. Jaką subkulturę ilustruje tekst piosenki? Wybierzcie odpowiedni przykład załącznika VI.

Załącznik nr 4

Piosenka „Ściany”, Natalii Szroeder

„Ściany”

Ścisk
Na samą myśl
Czy jestem tym
Kim chciałam pozostać

W rytm
Bujam się w rytm
I tłumię krzyk
Zamykając okna

Najgorzej jest
Gdy mnie dopada zmierzch
I noc
Gwałtowny dreszcz
Czy się nie dałam zwieść
Za nos?

Czuję, jak się kurczy czas
Coraz ciszej gra
Muzyka
Ludzi tłum, aż po sam dach
A ja znów chodzę po ścianach

Ile jest przede mną szans
Gdy przez palce czas
Ucieka?
Ludzi tłum aż pod sam dach
A ja znów chodzę po ścianach

Mów
Spokojnie mów
Bo tylko to
Przyniesie mi ulgę

Załącznik nr 4

Zbuduj w głowie mojej mur
Uczul na słuchanie bzdur
A nuż
Spokojnie dziś usnę (...).
Ile jest przede mną szans
Gdy przez palce czas
Ucieka?
Ludzi tłum, aż pod sam dach
A ja znów chodzę po ścianach
Chodzę po ścianach
Chodzę po ścianach
Chodzę po ścianach
Chodzę po ścianach

Zadania

1. Podkreście w tekście piosenki słowa - klucze, czyli wyrazy lub frazy, które mają szczególne znaczenie dla odczytania sensu utworu; tu nacechowane pozytywnie i negatywnie. Na ich podstawie stwórzcie listę wartości i antywartości.
2. Rozważcie, jakie znaczenie symboliczne mogą mieć ściany z piosenki Natalii Szroeder?
3. Jaką subkulturę ilustruje tekst piosenki? Wybierzcie odpowiedni przykład załącznika VI.

Załącznik nr 6

HIPISI

„Pojawili się w USA na przełomie lat 60. i 70. XX w. rozpoczynając swoistą rewolucję - bunt młodych przeciwko światu dorosłych (słynny slogan hippisowski nie wierzcie nikomu po trzydziestce). Stawali w kontrze przeciwko politykom, wojnie. Propagowali powszechną miłość, pokój, wyzwolenie z kanonów i norm narzucanych przez społeczeństwo i religie.”

„Modą hippisów stały się luźne, kolorowe ubrania, koronkowe bluzki, frędzle, a także charakterystyczne kwiatowe wzory i wszelkie symbole peace & love.”

Źródło: Wikipedia: Hasło - Ruch hippisowski

Autorstwa FotograafOnbekend/Anefo
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=663311>

Załącznik nr 6

SUBKULTURA ROCKOWA – NOWA FALA

„Fani tych zespołów nosili skórzane kurtki, długie włosy i często dystansowali się od głównego nurtu kultury.”

„Zespoły nowofalowe charakteryzowała energia, ale znacznie bardziej łagodna i przystępna niż punkowa. Ironia, brak szacunku i liberalna doza humoru pozostała w ich piosenkach, ale już w mniej radykalnym wydaniu.”

Polscy muzycy nowej fali odrzucali system komunistyczny.

„Teksty utworów nowofalowych były także mniej nihilistyczne i prostsze w odbiorze, pomimo ukierunkowania ich w stronę liryki, braku chaotyczności, jak i również opisu ludzkich przeżyć, przewidywań, zachowań, stanów czy uczuć (np. miłości, przyjemności, uzależnień).”

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/U2#/media/Plik:U2_on_Joshua_Tree_Tour_2017_Brussels_8-1-17.jpg
Autor: Remy - <http://u2start.com/photos/view/26987>

Załącznik nr 6

METALOWCY

„Na wizerunek metalowca składają się noszone przez fanów długie włosy, obciste spodnie (dżinsowe lub skórzane), skórzane kurtki „ramoneski”, czarne T-shirty z nazwami ulubionych zespołów, ćwiekowane pasy, czasem rękawiczki z obciętymi palcami.”

„Metalowcy stworzyli charakterystyczną i wyizolowaną od społeczeństwa społeczność ze wspólnymi wartościami, normami i zachowaniami, tzw. autentyczność jest najważniejsza dla sceny muzyki metalowej; autentyczność ta wymaga od zespołów pełnego oddania w tworzeniu muzyki i kultury metalowej, a nie bycia częścią komercyjnej maszyny napędzanej pieniędzmi z tzw. sprzedawania się zespołów. Metalowy kodeks mówi też o „sprzeciwianiu się obecnym autorytetom”.

Źródło: Wikipedia; hasło – Heavy metal
Zespół Iron Maiden

Załącznik nr 6

HIP- HOP

„Subkultura ta, pochodząca z Nowego Jorku, miała ogromny wpływ na modę, a jej przedstawiciele stawiali na wygodę i luz. Hip-hopowcy nosili szerokie spodnie, dresy, czapki z daszkiem, a także charakterystyczne łańcuchy, które stały się ikoną tej subkultury. W hip-hopie istotną rolę odgrywała także sneakersowa moda, która do dziś pozostaje jednym z głównych elementów kultury.

Źródło: Wikipedia; hasło – Def Squad

Załącznik nr 6

POP

„Muzyka pop jest gatunkiem instrumentalno-wokalnym o prostej strukturze melodycznej i rytmicznej. Jest tworzona jako produkt kulturowy, rozpowszechniany przez masowe media, takie jak fonografia, radio, telewizja i Internet.”

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Rihanna#/media/Plik:Rihanna-brisbane.jpg>
Autor: Gemma Mary from Gympie, Australia - Rihanna

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Lekcja z EM

Wszelkie autorskie prawa majątkowe zastrzeżone dla Poznańskiej Fundacji
Artystycznej